

**STICHTING
BEHOUD
DIERENWERELD
VELUWE**

Officiëel orgaan van de STICHTING DIERENWERELD VELUWE.

INHOUD:	blz.
Voorwoord van de voorzitter	1
Tentoonstelling Acaciahal 1988	2
Tentoonstelling Acaciahal 1989	3
Excursie Noorderheide	4
Veluwse sagen	7
Jaarprogramma	8
Reebok	10
Leefomgeving	12
Vleermuizen	13
Bouwtekening	16
Vlinders	19
Mededelingen	25
Slangen	26
Diversen	28
Wist U	29
Werving nieuwe donateurs	30

Tekeningen : Henk Bonekamp.

Voorblad : Vossen.

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER.

U hebt alweer de derde jaargang van ons stichtingsblad in Uw handen. In het bestuur hebben zich enige wijzigingen voltrokken. Zoals het tot onze spijt het beëindigen van het voorzitterschap door de Heer D. Kruitbosch. Door drukke werkzaamheden was het voor hem niet meer mogelijk de functie als voorzitter van de Stichting uit te oefenen. Vanaf deze plaats willen wij hem heel hartelijk bedanken voor zijn enorme bijdrage aan de Stichting. We kunnen terug zien op een geslaagd jaar v.w.b. de belangstelling voor onze activiteiten. De dialezingen, de hoogzit en de diverse wandel- en fietstochten waren goed bezocht. Het aantal bezoekers aan de tentoonstelling "Roofvogels op de Veluwe" was dit jaar wat minder dan vorig jaar, maar toch nog een respectabel aantal van circa 25.000 bezoekers. Het daadwerkelijke steunen d.m.v. het meewerken in het Vierhou-terbos wordt zeer gewaardeerd en is voor de betrokkenen zeer leuk en leerzaam. Er hebben zich in het afgelopen jaar ongeveer 50 nieuwe donateurs aangemeld, waar wij zeer blij mee zijn. Wij voelen ons gesteund te beseffen dat wij in een zekere behoefte voorzien. Hierbij wil ik al diegenen bedanken die ons het afgelopen jaar hebben geholpen. Mede door hun bijdrage was het mogelijk al onze geplande activiteiten te realiseren. Ons programma voor dit jaar is weer goed gevuld en ook de tentoon- stelling met als thema: "VOSSEN" met daarbij een aantal excur- sies in Berg en Bos is rond. Meer daarover in ons blad. Wij spreken de wens uit dat U ons zal blijven steunen en onze activi- teiten blijft bezoeken. Tot slot wens ik U allen een gezond en voorspoedig jaar toe.

Uw voorzitter
L. v.d. Meulen.

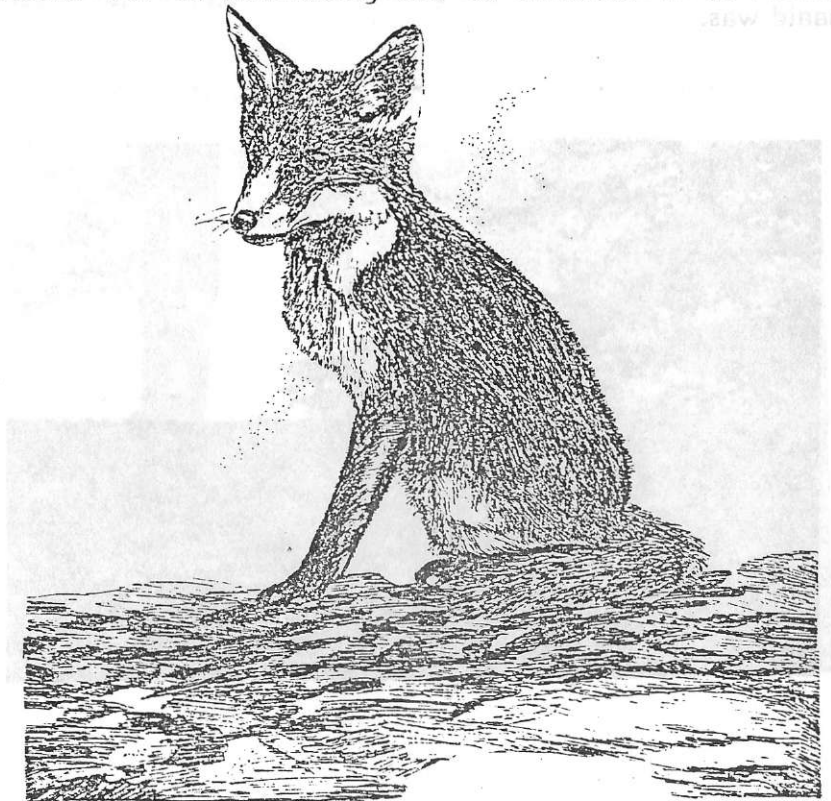
TENTOONSTELLING 1988

Zoals bekend heeft de tentoonstelling in de Acaciahal van het park Berg en Bos in Apeldoorn de vorige zomer als thema "De roofvogels op de Veluwe" gehad. De openingshandeling vond plaats door Mw. C. Stigter, lid van Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland. Mw. Stigter is o.a. verantwoordelijk voor het Nationaal Landschap Veluwe, waarover wij in ons vorig blad reeds uitvoerig schreven. Ook deze tentoonstelling was -evenals voorgaande jaren- weer een doorslaand succes. Van alle kanten ontving de Stichting lofuitingen over de opzet en de inhoud van de expositie. De korte en bondige teksten bij de opgezette roofvogels spraken het publiek aan, evenals het diorama en onze dia-serie. De kwis voor de kinderen over de roofvogels waarbij de antwoorden op de tekstpanelen te vinden waren, leverde duizenden ingevulde formulieren op. Een reden om ook in de toekomst op deze weg door te gaan. Van een jachtopzichter mocht de Stichting foto's van zijn prachtige dia's maken, om te gebruiken in de tentoonstelling. Het aantal bezoekers bedroeg in 1988 ongeveer 25.000, waarbij aangetekend moet worden, dat de expositie 3 weken minder lang opengesteld is geweest als in 1987. Daarbuiten was de avondopenstelling in 1988 drie avonden per week tegen zeven avonden per week in 1987. Als bestuur van de Stichting zijn we zeer tevreden over de gang van zaken over het achter ons liggende jaar en zoals gebruikelijk willen we vanaf deze plaats alle personen en instanties die aan het welslagen hiervan hebben meegewerkt bedanken en hieronder vermelden.

Gemeente Apeldoorn;
Rijksmuseum van Natuurlijke Historie;
H. Bonekamp, beheerder (natuurschilderijen);
W. Fiets, ass. boswachter (geweien);
P. Heins, natuurfotograaf;
J. Huttinga, jachtopziener (foto's);
F. Pullens, (opgezette dieren);
D. Remelink, natuurfotograaf;
T. Winterink, natuurfotograaf;
A. de Wit, (opgezette dieren);
I.V.N.-gastenhoek;
en alle vrijwilligers.

TENTOONSTELLING ACACIAHAL 1989

Het is ons ook dit jaar weer gelukt de Acaciahal te huren. Wij gaan vanaf 1 juli t/m 25 augustus weer een tentoonstelling organiseren met als thema: "VOSSEN". Over de VOS is en wordt heel wat gesproken zowel in positieve als negatieve zin. Een ding is zeker: de VOS is altijd een veel besproken dier geweest, gezien de vele verhalen, spreekwoorden en gezegden. Maar wat wij willen is laten zien zoals hij in de natuur werkelijk leeft. Tevens zal gedurende de tentoonstellingsperiode onder leiding van de boswachters van de Gemeente Apeldoorn twee maal per week een rondleiding door het bos worden verzorgd. Tijdens deze rondleiding zal e.e.a. over het beheer van het bos worden verteld en zullen de herten en zwijnen worden gevoerd. De rondleidingen zijn op maandag en donderdag en het vertrek is vanuit de Acaciahal om 14.00 uur. Om de rondleiding te laten doorgaan moeten er minimaal 10 aanmeldingen zijn en het maximale aantal deelnemers is 25. Aanmelden voor deelname aan de rondleiding aan de infobalie in de Acaciahal.

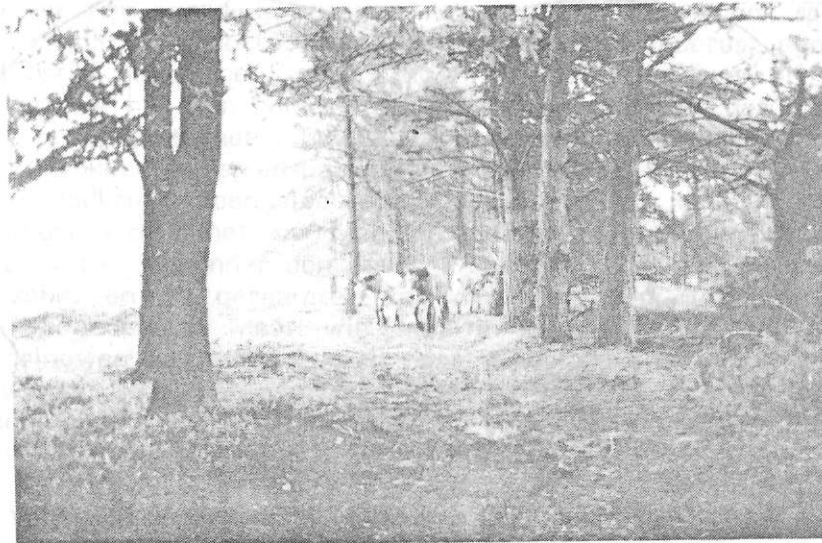
EXCURSIE NOORDERHEIDE

Hoewel in ons blad was aangekondigd, dat er op 23 juli 1988 een excursie in het Vierhouterbos zou plaatsvinden, is het gelukt door bemiddeling van de beheerder van dit Vierhouterbos een excursie te houden op de Noorderheide. De Noorderheide is een uniek stuk natuur gelegen tussen Elspeet en Vierhouten en is Natuurreserveaat en daarom afgesloten voor het publiek. Sinds 1982 is de Noorderheide in handen van Staatsbosbeheer en wij zijn er trots op dat onze nog jonge Stichting de kans kreeg hier een excursie te houden. Sinds 1982 was dit namelijk pas de 3e keer dat Staatsbosbeheer hier een excursie toestond. De districtsbeheerder van Staatsbosbeheer van de Noordwest Veluwe, de heer Hottinga en de heer Prins, beheerder van het Vierhouterbos, waren onze gidsen. Ondanks de sombere vooruitzichten was het toch aangenaam en droog weer, prachtig om te wandelen. De Noorderheide bestaat voor een groot deel inderdaad uit heide, welke gedeeltelijk geplagd en gedeeltelijk gemaaid is. Onze eerste gang was over het heidegedeelte dat gemaaid was.

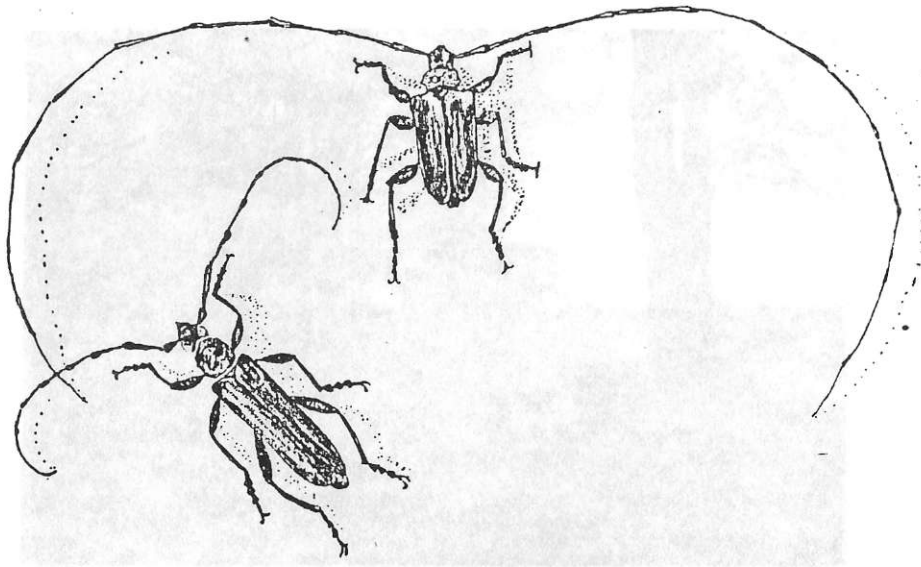
IN DE WELUWEN

Het gemaaide deel stond er dit jaar een stuk mooier bij dan het geplagde. In het gebied zijn diverse zeer grote vijvers van beton aangelegd door de vroegere eigenaren, de familie Van Beuningen. Hoewel dus duidelijk niet natuurlijk, is het geheel dermate ingepast in de omgeving, dat ook hier weer sprake is van het scheppen van een stuk natuur door mensenhand en mensenkennis. In droge tijden worden de vijvers van water voorzien door middel van een op het terrein aanwezige pompinstallatie. In en bij deze vijvers treft men o.a.: Zonnedauw en Gele Lis aan, groene Kikker, Ringslang, Adder en Salamander. Op de heide kan men de zeldzame Heikikker nog bewonderen. De heidesoort, die het meest voorkomt is Dopheide. Er werd ook de heide bekeken welke door vrijwilligers van onze Stichting in de afgelopen maanden geschoond was van Vliegden. Verderop vond een ontmoeting plaats met de hier aanwezige Przewalskipaarden, wat voor velen van de aanwezigen hun eerste ontmoeting met deze dieren was.

In het gebied komen verder nog Moeflons en Damherten voor. Misschien gaat men in de toekomst in verband met het Nationaal Landschap Veluwe (zie blad januari 1988) in de rasters die het gebied omgeven, insprongen voor de Edelherten maken. Men krijgt dan een groot natuurgebied omvattende het Vierhousterbos, de Noorderheide en het aangrenzende Elspeterbos. Als dan (in de toekomst?) nog eens de rasters aan de westkant van het Kroondomein zouden verdwijnen ontstaat er een groot gebied waar Edelherten ongestoord kunnen rondtrekken. Al met al weer een zeer geslaagde en leerzame excursie waarvoor we beide eerder genoemde heren hierbij nogmaals onze hartelijke dank willen overbrengen.

H. Kerssen.

Een eenzame ruiter reed in den avond, heuvel op, heuvel af. Even gloeide nog een rosse veeg licht van de ondergaande zon, laag tusschen de stammen der boomen. Toen werd alles schemer grijs. De groote nachtvogel vloog over het bosch en spreidde breed zijn zwarte vlerken. Het schemer grijs werd grauwwart, het werd donker tusschen de boomen en doodstil..... In die stilte stonden de stammen als oude kromgebogen reuzen zwijgend en roerloos, dragend het zwaar geheim van den nacht. Regelmatig klonk in het duister de eenzame galop van den vreemden ruiter. Oude menschen weten te verhalen, dat het een Franschman was. Bij een bocht van den weg zag hij in het bosch een lichtje schijnen. Het straalde zoo vriendelijk alsof het van een gastvrije hoeve kwam waar eenvoudige menschen hem gul zouden huisvesten. Hij stuurde er op aan; het paard echter bleef snuivend staan.

Nu de hoefslag opeens verstomd was, viel de stilte drukkend neer. De vreemde ruiter klopte zijn paard op den hals en sprak zacht eenige woorden tot het dier. Maar 't paard bleef staan als op de plek vastgeklonken en legde de ooren in den nek. Het lichtje pinkelde lonkend tusschen de boomen. Toen gaf de ruiter zijn paard de sporen. Met een schichtige schok sprong het vooruit. Een doffe plomp in het zuigend moeras, een gil en angstig hulpgeroep; maar mijnen in het rond was er geen mensch, die het kon hooren. De ruiter zag om naar het lichtje. Het was er niet meer. De booze geesten, die onder 't moeras wonen, trokken ruiter en paard snel in de diepte. Nog een versmoerende noodkreet, toen sloot zich de stilte weer, als een zwarte oneindigheid over het woud en de oude reuzen stonden krommer dan te voren als onder een ontzaglijken last. Jaren later, werden een sabel en de geraamten van den vreemden ruiter en zijn paard opgedolven. Maar wie laat in den stillen avond langs den grindweg van Hoog Soeren, naar Wiesel rakelings het Ruitergat voorbij gaat, kan soms een klein lichtje zien lonken tusschen de boomen en een kreet hooren, als een echo uit lang vervlogen tijden.

Uit: Veluwsche sagen, door Gust. van de Wall Perne.

Dit jaar is er voor een ieder weer van alles te doen. Men kan fietsen en wandelen over onze mooie Veluwe, onder leiding van deskundige gidsen. Verder wordt er een wildkansel bezocht en er zijn schitterende dialezingen. U dient zich wel van te voren op te geven (behalve voor de dialezingen) bij één van de onderstaande excursieleiders. De dialezingen worden gehouden in de Jachtzaal van Motel "de Cantharel" te Ugchelen, gelegen aan de weg Apeldoorn - Hoenderloo. "De Echoput" is gelegen aan de oude weg Apeldoorn - Amersfoort, vlakbij de afslag Hoog-Soeren. "Het Jachthuis" (restaurant) bevindt zich in Hoog-Soeren.

11 februari : Dialezing door J. Huttinga, Jachtopzichter Kroondomein. Onderwerp: "Wild op de Veluwe". De lezing wordt in de Jachtzaal van Motel "de Cantharel" te Ugchelen gehouden. Aanvang: 14.00 uur.

8 april : Wildspeurtocht per fiets. Duur: ongeveer 3 uur. Vertrek: 07.00 uur, vanaf "de Echoput".

13 mei : Excursie (wandeling). Duur: ongeveer 3 uur. Vertrek om 18.30 uur, vanaf "het Jachthuis" te Hoog-Soeren.

16 juni : 's Avonds wordt een bezoek gebracht aan de wildkansel van het Staatswildreservaat, onder leiding van Boswachter, de hr. H. Linde. Vertrek: 19.45 uur, vanaf de parkeerplaats van Motel "de Cantharel" te Ugchelen.

1 juli t/m 1 september : Tentoonstelling in de Acaciahal van het park "Berg en Bos" te Apeldoorn. Onderwerp: Vossen. Gedurende deze tentoonstelling worden er elke week twee excursies georganiseerd o.l.v. boswachters van de Gemeente Apeldoorn. Vertrek: elke maandag- en donderdagmiddag om 14.00 uur, vanuit de tentoonstellingsruimte. Duur: ongeveer 2 uur. De wandeling en wildobservatie geschiedt in het achtergelegen bos. Voor verdere inlichtingen kunt U bij de infobalie terecht.

15 juli : Rondleiding in de tentoonstellingsruimte, inclusief een excursie naar het grofwildgebied. Aanvang: 14.00 uur, vanuit de Acaciahal te Apeldoorn.

19 augustus : Excursie (wandeling) in het "werkgebied" van onze Stichting: het Vierhousterbos. Vertrek: 09.00 uur, vanaf de V.V.V. te Vierhouten.

9 september : Wildspeuren per fiets in het Kroondomein. Er wordt in een rustig fietstempo naar wild gespeurd. Vertrek: 07.00 uur, vanaf "de Echoput".

30 september : Bezoek aan de wildkansel in het Staatswildreservaat, waar we iets van de Hertebroest hopen te zien en te horen. Vertrek: 16.30 uur, vanaf de parkeerplaats van Motel "de Cantharel" te Ugchelen.

30 september : Dezelfde avond om 23.00 uur, zal vanaf "de Echoput" een nachtelijke fietstocht van ongeveer 4 uur worden gehouden. Tijdens deze tocht, die door de leefgebieden van de Edelherten gaat, hopen wij het burlen van dichtbij te kunnen horen.

11 november : Dialezing door de hr. R. Knol, van het I.V.N. Onderwerp: "De Veluwe". Plaats: de Jachtzaal van Motel "de Cantharel". Aanvang: 14.00 uur.

U bent van harte welkom op al onze evenementen. Alle excursies en dialezingen zijn gratis toegankelijk voor donateurs, inclusief één introductie. Aanmelden (m.u.v. de dialezingen) verplicht bij de excursieleiders.

W. Fiets; tel.: 055 - 217509.
H. Kerksen; tel.: 055 - 335993.

U GAAT TOCH OOK MEE? JA? NATUURLIJK!!!!!!!!!!!!!!

HET AFWERPEN VAN HET GEWEI BIJ EEN REEBOK

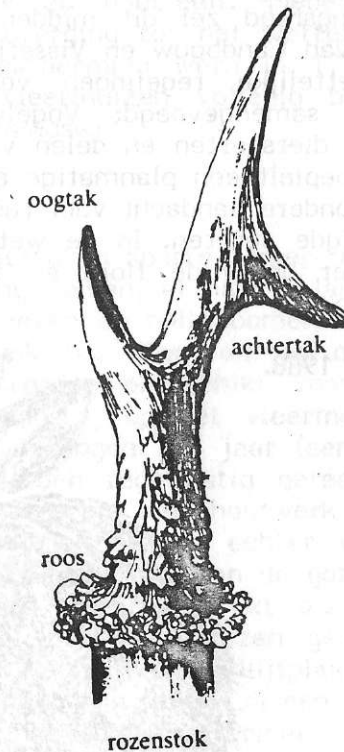
Als een gewei in mei volgroeid is, wordt het geveegd, dat wil zeggen dat de reebok met het gewei langs struiken en boompjes veegt, om de huid (bast) die nog om het gewei heen zit, te verwijderen. Daarna wordt het een lange tijd als een dode massa gedragen. Het afwerpen van het gewei (de dode massa) wordt verhinderd door de invloed van seksuele hormonen. Gelijktijdig met het vegen neemt de omvang van de teelballen toe. Deze teelballen zijn op zijn grootst in de bronsttijd. Na de bronsttijd worden ze geleidelijk weer kleiner, waardoor de zaadproductie op een absoluut nulpunt komt. Hierna kan de afworp van het gewei plaatsvinden. Vlak voor het afwerpen gebeurt het volgende: Het bovenste deel van de levende rozenstokken (knobbels op de schedel waarop het gewei groeit) sterft af terwijl direct daaronder een stukje rozenstok actief tot leven komt. Er ontstaat een breuklijn (demarkatielijn), waardoor bij een plotselinge beweging of als met het gewei ergens tegen aan wordt gestoten, dit afvalt. Beide stangen vallen in principe trouwens niet gelijktijdig af. Zo vond ik enige jaren geleden een valwildebok (verkeersslachtoffer) die slechts een stang had afgeworpen. Denk nu niet dat deze stangen los zitten, want dan vergist men zich. Zelfs met enige kracht was het niet mogelijk de andere stang eraf te krijgen. Het afbreukvlak wordt ook wel zegel genoemd. Het zegel is bij elke reebok anders, maar elke bok heeft zijn leven lang hetzelfde zegel. Hierdoor is het mogelijk te zeggen van welke reebok de gevonden afwerpstangen zijn.

Op zijn vroegst vond ik omstreeks half oktober de afwerpstangen van de oudere bokken, terwijl ik van de heel jonge bokken de meeste stangen in januari-februari heb gevonden. Ook hier bevestigen uitzonderingen de regel want zo heb ik eens een bok geobserveerd die zeker 6/7 jaar oud was en die op 1e Kerstdag beide stangen nog op had en waarvan ik op 2e Kerstdag een stang vond. In een ander geval vond ik tijdens de edelhertenbronst (begin oktober) een vers afgeworpen stangetje van een hooguit 3-jarige reebok.

Vooraf was er al een vermelding van de afwerpen van het gewei bij een reebok. Vooral onder de oudere jagers heerste het bijgeloof dat de reebok zijn stangen verstopte onder het gebladerte. Reden voor dit bijgeloof was dat er zo weinig stangen gevonden werden, wat puur in het simpele feit ligt dat ze nu eenmaal klein zijn en gauw in de vegetatie opgaan. Ook wordt er veel mee gesleept door andere bosbewoners zoals eekhoorn, vos, en met name hier op de Veluwe het wilde zwijn. Zo heb ik eens op een ochtend een koe op een stang zien sabbelen en ook dam- en edelherten doen dit wel eens. Met name vers afgeworpen stangen hebben vooral als ze vochtig liggen een scherpe geur. Dit komt omdat ze zich vol met water zuigen, zodat in het binnenste poreuze naar buiten komt in de vorm van een roodbruinachtige vloeistof.

J. ter Horst (Jachtopzichter).

Tak van een reebokgewei

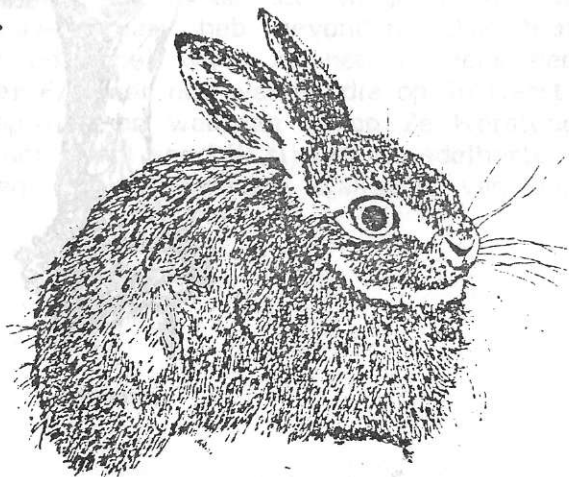

Leefomgeving wilde planten en dieren beter beschermen.

De Natuurbeschermingsraad heeft het voorontwerp Flora- en Faunawet bekeken en vastgesteld, dat het verbeteringen bevat in de bescherming van wilde planten en diersoorten. De bescherming van de leefomgeving vindt de raad te zwak geregeld. De natuurbeschermingsraad zei dit midden april in een advies aan Minister Braks van Landbouw en Visserij. In het voorontwerp worden diverse wettelijke regelingen voor bescherming van planten en dieren samengevoegd: Vogelwet, Jachtwet, Wet bedreigde uitheemse diersoorten en delen van de Natuurbeschermingswet. De raad bepleit een planmatige aanpak van gebiedsbescherming, met bijzondere aandacht voor rust-, leef-, en voedselgebieden van bedreigde soorten. In de wet zou moeten worden vastgelegd, dat ieder de wilde flora en fauna naar vermogen in stand moet houden.

R.O.M.-bulletin, juni 1988.

BESCHERMING VERBLIJFPLAATSEN VLEERMUIZEN NOODZAKELIJK

Om de teruggang van de in Nederland voorkomende vleermuizen tot staan te brengen, zal de bescherming en het behoud van verblijfplaatsen van deze vliegende zoogdieren meer aandacht moeten krijgen. Daarnaast zullen meer ruimten geschikt gemaakt moeten worden als winterverblijfplaatsen voor deze dieren. Dit is een van de aanbevelingen van de op 20 april 1988 gepresenteerde notitie "Vleermuis- bescherming, verleden, heden, toekomst" van de directie Natuur, Milieu en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw en Visserij.

Een deel van de vleermuissoorten gaat gestadig in aantal achteruit. Dit wordt mede veroorzaakt door het verdwijnen van voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen. De relatie vleermuis- ministerie van Landbouw en Visserij stamt al uit de vorige eeuw. In 1880 werden vleermuizen voor het eerst beschermd in het kader van de Wet tot Bescherming van Diersoorten, nuttig voor landbouw en houtteelt. Nederland was daarmee het eerste land dat overging tot het wettelijk beschermen van vleermuizen. Deze bescherming werd in 1914 weer opgeheven. Sinds 1973 worden vleermuizen volledig beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet.

Achteruitgang.

Vleermuizen leven meestal in aparte zomer- en winterverblijven. Hiervoor in aanmerking komen, al naar gelang de soort, kerken en gebouwen, steengroeven en holle bomen. De zomerverblijven dienen deels als kraamkamer. Door allerlei oorzaken verdwijnen deze verblijven, of worden ongeschikt voor vleermuizen. Dit vormt een ernstige aanslag op het vleermuizenbestand, mede gezien het lage aantal jongen per jaar (een of twee). Kerken en oude gebouwen worden regelmatig gerestaureerd. Bij deze restauraties wordt getracht het houtwerk te verduurzamen. De verduurzamingsmiddelen blijken echter vaak giftig te zijn voor de vleermuizen. Hierdoor worden de gerestaureerde panden geheel of voor langere tijd ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De ook voor vleermuizen geschikte spouwen in muren verdwijnen als mogelijke verblijfplaats door de isolatie van huizen. Waarschijnlijk zijn tevens al een aantal vleermuis- kolonies verdwenen in het isolatiemateriaal.

De helft van de (Zuid-Limburgse) steengroeven in Nederland is sinds de jaren vijftig verdwenen of voor vlemuizen ongeschikt geworden. Oorzaken daarvan zijn puinstort, blokkades van ingangen, ontginning van de kalksteen (mergel voor de cementindustrie), kweken van champignons, recreatie, ingebruikneming voor militaire doeleinden of inrichting als schuilkelder. Holle bomen worden in het kader van onderhoudswerkzaamheden aan bossen, plantsoenen en parken vaak gekapt. De overblijvende holle bomen moeten de vlemuizen delen met vogels. Bijna altijd houdt dit in dat vlemuizen het veld moeten ruimen.

Overige bedreigingen.

Naast het verdwijnen van voor vlemuizen geschikte verblijfplaatsen worden de dieren ook bedreigd door onder meer giftige stoffen in het milieu en soms ook door wetenschappelijk onderzoek dat de rust van de vlemuizen verstoort. Zo bleek het ringonderzoek, begonnen in 1936, een hogere sterfte teweeg te brengen. Het ringonderzoek is daarom, behoudens voor specifieke vraagstellingen, ook gestaakt. Ook veranderingen van landschap door menselijk ingrijpen en een ander grondgebruik hebben effecten op de daar voorkomende insectensoorten. Het vermoeden bestaat dat dit ook gevolgen heeft voor vlemuizen. Chemische bestrijdingsmiddelen tegen insecten hebben vaak ook gevolgen voor insecten-etende vlemuizen.

Practische bescherming.

De notitie Vlemuisbescherming somt een aantal praktische mogelijkheden op om meer bescherming te geven aan vlemuizen. Het plaatsen van hekken voor kalksteengroeven is daarvan een goed voorbeeld. Hierdoor wordt de nodige rust in deze winterverblijfplaatsen bevorderd. Bij restauratie en isolatie van gebouwen zouden voor vlemuizen schadelijke verduurzamingsmethoden vermeden moeten worden. Een goed overleg met deskundigen is dan ook van groot belang. Om de boombewonende vlemuisensoorten te behouden, zullen zoveel mogelijk holle bomen moeten worden gespaard. Ook bij boomchirurgie dient het aspect van vlemuisbescherming mee te tellen. Bij gebrek aan holle bomen kunnen vlemuisenkasten eventueel een oplossing bieden.

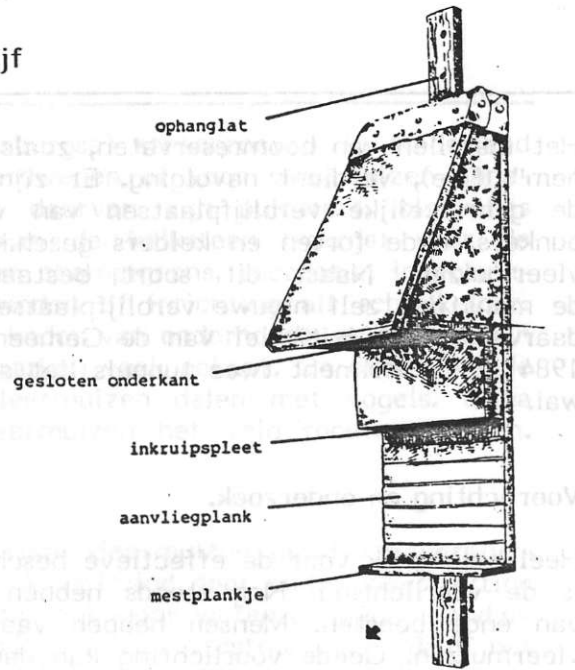
Het instellen van boomreservaten, zoals op het landgoed "Kernhem" (Ede), verdient navolging. Er zijn ook alternatieven voor de gebruikelijke verblijfplaatsen van vlemuizen. Zo kunnen bunkers, oude forten en kelders geschikt gemaakt worden voor vlemuizen. Naast dit soort bestaande mogelijkheden kan de mens ook zelf nieuwe verblijfplaatsen maken. Een voorbeeld daarvan is het initiatief van de Gemeente Houten, die in 1983/1984 als experiment twee tunnels liet aanleggen in een geluidswal.

Voorlichting en onderzoek.

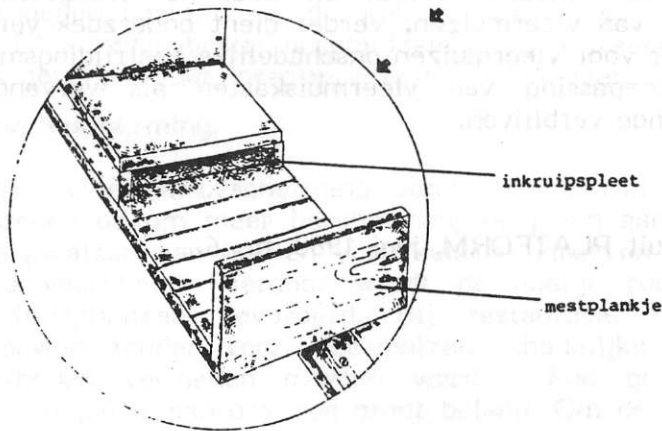
Heel belangrijk voor de effectieve bescherming van vlemuizen is de voorlichting. Nog steeds hebben vlemuizen het imago van enge beesten. Mensen hebben vaak een grote angst voor vlemuizen. Goede voorlichting kan dan een oplossing brengen, zeker in gevallen van vlemuis kolonies in spouwmuren van woningen. Naast voorlichting dient ook het onderzoek op het gebied van vlemuizen te worden voortgezet. Dit is onontbeerlijk voor het nemen van gefundeerde beschermingsmaatregelen. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar het leefgedrag en biotoopgebruik van vlemuizen. Verder dient onderzoek verricht te worden naar voor vlemuizen onschadelijke bestrijdingsmiddelen en de toepassing van vlemuis kasten als vervangende en/of aanvullende verblijven.

Overgenomen uit PLATFORM, juni 1988, nr. 6.

Bouwtekening dagverblijf
vleermuizenkast.

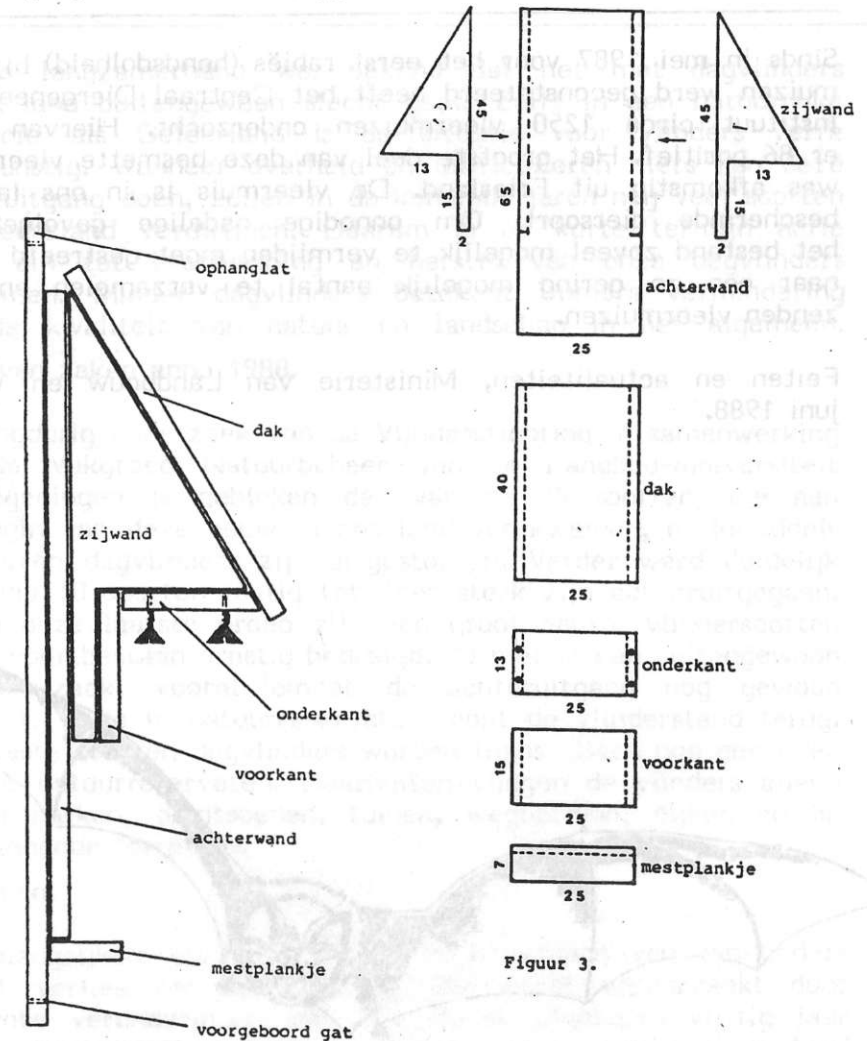

Figuur 1. vleermuiskast

Figuur 2. detail onderaanzicht vleermuiskast

Alle maten in cm.
Houtdikte circa 2 cm.
Ophanglat 100 cm x 7 cm x 2 cm.

Figuur 4.

Figuur 3.

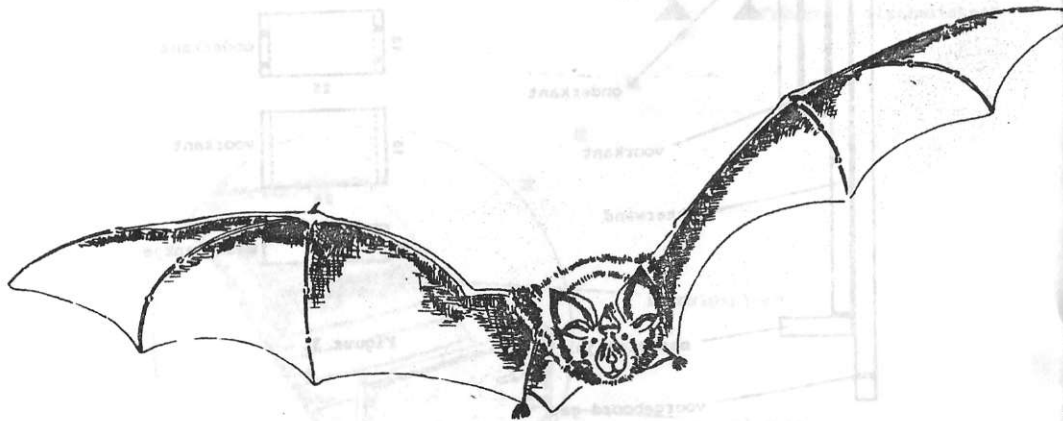
Ophangmogelijkheden:

De kasten kunnen in groepjes, op verschillende hoogten en in verschillende windrichtingen, aan bomen en gebouwen opgehangen worden. De minimum-hoogte is 2 meter boven de grond en een ruime aanvliegmogelijkheid, zonder obstakels.

Rabiës bij vleermuizen

Sinds in mei 1987 voor het eerst rabiës (hondsdolheid) bij vleermuizen werd geconstateerd heeft het Centraal Diergeneeskundig Instituut circa 1250 vleermuizen onderzocht. Hiervan bleken er 86 positief. Het grootste deel van deze besmette vleermuizen was afkomstig uit Friesland. De vleermuis is in ons land een beschermde diersoort. Om onnodige nadelige gevolgen voor het bestand zoveel mogelijk te vermijden moet gestreefd worden naar een zo gering mogelijk aantal te verzamelen en in te zenden vleermuizen.

Feiten en actualiteiten, Ministerie van Landbouw en Visserij, juni 1988.

Grote hoefijzerneus

VLINDERS VRAGEN DRINGEND OM BESCHERMING !

Het is langzamerhand wel bekend dat het met dagvlinders in ons land buitengewoon slecht gaat. Zelfs in een natuurrijke provincie als Gelderland is de situatie voor vlinders verre van gunstig. Wanneer overheid en particulieren niets aan deze achteruitgang doen, zullen in de komende jaren nog veel soorten uit Nederland verdwijnen. Daarom is op korte termijn actie nodig om tot bescherming en herstel van onze dagvlinders te komen. Minder dagvlinders betekent immers vermindering van de kwaliteit van natuur en landschap in het algemeen.

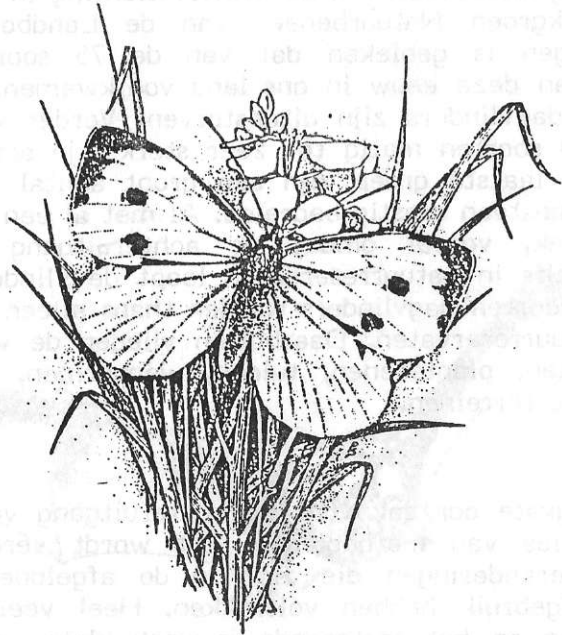
Stand van zaken anno 1988.

Uit langdurig onderzoek van de Vlinderstichting in samenwerking met de Vakgroep Natuurbeheer van de Landbouwuniversiteit te Wageningen is gebleken dat van de 75 soorten, die aan het begin van deze eeuw in ons land voorkwamen, er inmiddels 15 soorten dagvlinders zijn uitgestorven. Verder werd duidelijk dat bijna 30 soorten matig tot zeer sterk zijn achteruitgegaan. Binnen deze laatste groep zijn een groot aantal vlindersoorten in hun voortbestaan ernstig bedreigd. Al met al een buitengewoon ernstige zaak, vooral omdat de achteruitgang nog gewoon doorgaat. Zelfs in natuureservaten loopt de vlinderstand terug. De meeste soorten dagvlinders worden thans alleen nog gevonden in deze natuureservaten. Daarbuiten vliegen de vlinders alleen nog in parken, plantsoenen, tuinen, wegbermen, dijken en op braakliggende terreinen.

Oorzaken.

De belangrijkste oorzaak voor de achteruitgang van dagvlinders is het verlies van leefgebieden. Dit wordt veroorzaakt door de grote veranderingen die zich in de afgelopen vijftig jaar in ons landgebruik hebben voltrokken. Heel veel natuurgebied is verdwenen en het resterende is vaak klein van oppervlakte en wordt van alle kanten in ongunstige zin beïnvloed. Wij moeten hierbij denken aan ontwatering, vervuiling, het gebruik In het tegenwoordige boerenland kan op de percelen zelf geen vlinder meer overleven, zo intensief is het huidige gebruik! Als gevolg van veranderingen in het beheer in natuurgebieden, zoals de mechanisatie in het maai-beheer, zijn ook daar de vlinders achteruitgegaan. Zo vindt er bij het maaien een grote vernietiging van vooral rupsen en poppen plaats, terwijl verder na het maaien geen bloemen voor de vlinders meer aanwezig 19. zijn.

Een laatste belangrijke oorzaak heeft ook met de sterke teruggang in leefgebieden te maken. Van nature kunnen vlindersoorten op een bepaalde plaats verdwijnen, bijvoorbeeld door een slechte zomer en een vochtig voorjaar. Vroeger was dit niet zo'n groot probleem, de vlinders konden gemakkelijk vanuit een ander gebied weer terugkomen en een nieuwe vlinderbevolking opbouwen. Tegenwoordig is dit voor de meeste vlindersoorten niet meer mogelijk, omdat de afstanden tussen de leefgebieden te groot zijn geworden en het tussenliggende gebied voor vlinders niet meer geschikt is.

Het Groot Koolwitje is een zeer algemene soort. De vlinder verplaatst zich heel gemakkelijk en kan overal worden aangetroffen.

Tekening: Paul Schoenmakers.

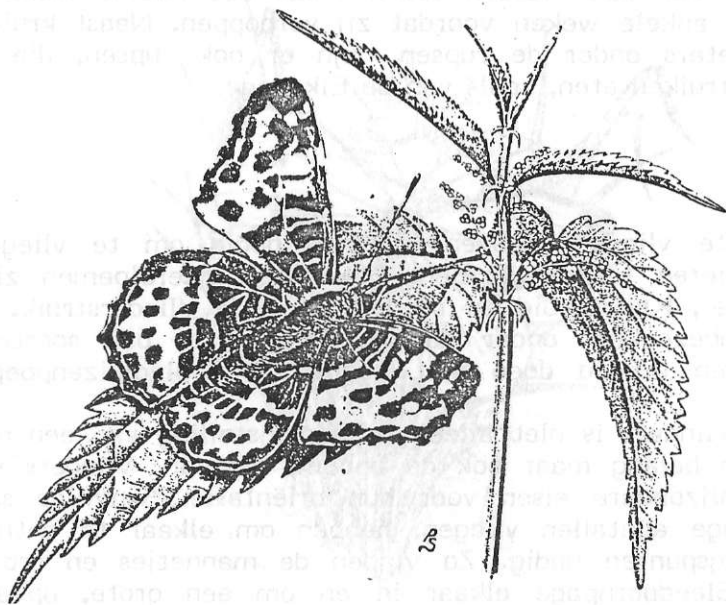
Vlinders beter leren kennen.

Om te weten wat er aan het behoud en herstel van onze dagvlinders kan worden gedaan, is het nodig vlinders beter te leren kennen. Wanneer we naar dagvlinders kijken is het goed om te weten dat het insecten zijn die een levensontwikkeling door maken van ei naar rups, van rups naar pop en tot slot van pop naar vlinder. Vlinders leven over het algemeen maar kort, meestal niet langer dan 2 - 3 weken. Behalve die vlinders, die als vlinder overwinteren. Voorbeelden hiervan zijn de bekende Kleine Vos en de Dagpauwoog. De meeste vlinders brengen de meeste tijd door als rups. Zo leven de rupsen van bijvoorbeeld het Bruine Zandoogje bijna 9 maanden van allerlei soorten grassen. De rupsen, die van kruiden leven zoals het Kleine Koolwitje leven maar enkele weken voordat zij verpoppen. Naast kruiden- en grasseneters onder de rupsen, zijn er ook rupsen, die van bomen en struiken eten, zoals van de Eikepage.

De meeste vlinders hebben bloemen nodig om te vliegen en om de eieren te ontwikkelen. Bekende vlinderbloemen zijn de Akkerdistel, Knoopkruid en in de tuinen de Vlinderstruik. Naast de bloembezoekers onder de vlinder zijn er ook soorten die zich alleen tegoed doen met boomsappen, bladluizenpoep e.d.

Voor dagvlinders is niet alleen de samenstelling van een plantegroei van belang maar ook de opbouw hiervan. Vlinders stellen hieraan bijzondere eisen voor hun oriëntatie. Sommige soorten die in lage aantallen vliegen, hebben om elkaar te ontmoeten herkenningspunten nodig. Zo vinden de mannetjes en vrouwtjes van de Sleedoornpage elkaar in en om een grote, opvallende boom in de directe omgeving van Sleedoornstruiken. Andere soorten die talrijker zijn, zoals het Bruine Zandoogje patrouilleren binnen een gebied en maken daarbij gebruik van verschillen in hoge en lage plantegroei. De meeste vlinders hebben beschutting en warmte nodig. Alleen wanneer de temperatuur boven de 16° - 18° C. stijgt zijn vlinders in staat om te vliegen. In ons klimaat zijn daarom beschutte plaatsen voor vlinders van groot belang.

In een kleinschalig landschap vinden we meer beschutte plaatsen dan in een geheel open landschap. Vooral de op het zuiden gerichte plaatsen kunnen wanneer er ook bloemen staan veel vlinders herbergen. Alhoewel vlinders vliegen, zijn de meeste soorten honkvast en verplaatsen zich niet meer dan enkele honderden meters in en om hun leefgebieden. Iedere vlinder stelt eigen eisen aan de omgeving, aan het klimaat, aan de samenstelling en opbouw van de plantengroei voor de bloemen en de planten waarvan de rupsen leven en voor de oriëntatie. Door onderzoek komen wij hier steeds meer achter, om vervolgens de vlindereisen te vertalen in adviezen voor de bescherming en het herstel.

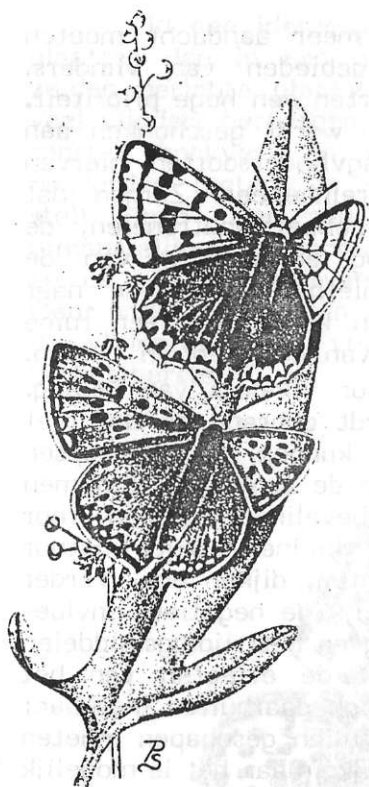

Het Landkaartje heeft zich de laatste jaren sterk uitgebreid. De vlinder is gebonden aan brandnetels, die echter wel in de directe omgeving van bosranden, houtwallen e.d. moeten staan.

Tekening: Paul Schoenmakers.

Wat kan gedaan worden?

Allereerst zullen we op korte termijn meer aandacht moeten schenken aan de nog resterende leefgebieden van vlinders. Uiteraard hebben hierbij de bedreigde soorten een hoge prioriteit. De ervaring leert dat wanneer aandacht wordt geschonken aan deze groep vlinders ook de andere dagvlindersoorten hiervan profiteren. Meer zorg dus bij het terreinbeheer. Zorgen dat door de keuze en uitvoering van de beheersmaatregelen, de voor dagvlinders geschikte samenstelling en opbouw van de plantengroei ontstaat. Van belang is hierbij te streven naar en variatie in opbouw variërend van een korte naar een ruige tot en met een opgaande plantengroei van struiken en bomen. Vooral de overgangen hiertussen zijn voor vlinders van belang. Een duidelijke stelregel is, dat niet wordt gebrand en dat niet altijd alles wordt afgemaaid. Hierdoor kunnen eieren, rupsen en poppen overleven en hebben vlinders in de zomer nog bloemen voor hun voedsel. Deze algemene aanbevelingen gelden voor het beheer van natuurgebieden en de kleine stukjes natuur daarbuiten, zoals in wegbermen, slootkanten, dijken enz. Verder is het van groot belang dat zoveel mogelijk de negatieve invloeden als ontwatering, bemesting, vervuiling en bestrijdingsmiddelen worden geweerd. Het is niet nodig dat de effecten van het intensieve boerenbeheer op de percelen ook daarbuiten merkbaar zijn. Nieuwe leefgebieden voor vlinders zullen geschapen moeten worden. Dit is beslist geen eenvoudige zaak, maar het is mogelijk wanneer wij geduld hebben, nieuwe vliegplaatsen voor sommige soorten te maken. Dit kan bijvoorbeeld in stedelijke gebieden in het openbaar groen. Meer natuurlijke groen en een minder intensief beheer van bijvoorbeeld grasvelden geeft kansen voor een groot aantal vlindersoorten. Ook in tuinen zijn meer mogelijkheden voor vlinders te maken. Beschutte, zonnige tuinen met veel bloemen waarop vlinders afkomen, kunnen als een belangrijke voedselplaats dienen. Zijn er ook nog wat ruigere hoekjes met wilde planten als Brandnetels, dan kunnen in tuinen ook enkele soorten dagvlinders overleven. Met al deze maatregelen is het mogelijk de huidige vlinderstand in ons land te handhaven. Het is echter van het grootste belang dat bij alle goede plannen voor verschillende gebieden vooral aandacht wordt geschonken aan de samenhang in het landschap, zodat uitwisseling en hervestiging van vlinders weer kan plaatsvinden. Veel is nog te behouden, veel soorten kunnen alleen met onze hulp weer terugkomen.

De Bruine Vuurvlinder is in de laatste dertig jaar enorm achteruitgegaan. Voor een deel komt dit door het verlies van de schrale, bloemrijke leefgebieden.

Tekening: Paul Schoenmakers.

Vlinderjaar 1989. Om de belangstelling bij een zo'n breed mogelijk publiek voor vlinders te vergroten, om meer aandacht voor de ernstige situatie van dagvlinders in Nederland te krijgen en om daadwerkelijk met behoud en herstel te kunnen beginnen, is 1989 uitgeroepen tot nationaal Vlinderjaar. In het Vlinderjaar werkt de Vlinderstichting met heel veel natuurbeschermingsorganisaties, werkgroepen e.d. samen om allerlei activiteiten te organiseren om dit doel te bereiken. Hiervoor is ook Uw ondersteuning en hulp nodig.

J.G. van der Made Vakgroep Natuurbeheer
Landbouwuniversiteit,
te Wageningen.

Vlinderstichting, Wageningen.

MEDEDELINGEN

In de vorige uitgave werd vermeld, dat er door onze Stichting een bedrag van f 2000,- in bepaalde projecten zou worden gestoken. Er is overleg gaande met het Ministerie van Landbouw en Visserij, directie Faunabeheer, over een vleermuizenproject bij Loenen.

Met ingang van 1 december 1988, heeft mevrouw J. Scheen-Nortier, ons bestuur verlaten. Wij zijn haar zeer erkentelijk voor hetgeen zij voor de Stichting heeft gedaan.

De jaarlijkse "Groenedag" wordt georganiseerd op 27 mei 1989. Deze "Groenedag" wordt op het Raadhuisplein te Apeldoorn gehouden. Vele natuurverenigingen zullen daar vertegenwoordigd zijn.

De natuurfotograaf Fred Hazelhoff zal van 16 mei tot en met 6 juni 1989, exposeren in de Rabobank, Stationsstraat te Apeldoorn.

Oproep Vierhouterbos.

Wilt U zich daadwerkelijk inzetten voor het behoud van onze Veluwe, dan kunt U zich opgeven bij het secretariaat, Postbus 103, 7300 AC Apeldoorn of telefonisch bij de hr. H. Kats, tel. 055 - 558686.

Op 26, 27 en 28 mei 1989 zal in Joppe (tussen Deventer en Zutphen) de 2-jaarlijkse Game Fair weer worden gehouden. Op deze Game Fair zullen vele "groene" verenigingen vertegenwoordigd zijn. Ook zullen vele branches zoals jacht, sportvisserij, paarden- en hondensport, bos- en landbouw en natuur in het algemeen aanwezig zijn. Tevens zal onze Stichting daar (waarschijnlijk) met een kraam een standplaats innemen.

Het is 's morgens vroeg, het belooft een mooie dag te worden. Ideaal weer voor reptielen om zich flink te laten verwarmen door de zon. Een Ringslang komt uit zijn schuilplaats, hij schuift naar zijn plaats waar hij altijd zont. Nadat hij is opgewarmd besluit hij om wat voedsel te gaan zoeken. Het is echter de maand juni, een maand waarin niet alleen Reptielen overdag actief zijn, maar ook vele toeristen die de Veluwe bezoeken. Onze slang moet om aan zijn voedsel te komen een groot gebied doorzoeken. Dit gebied wordt steeds meer bebouwd met campings en bungalowparken. De Ringslang kruipt over het terrein en voelt opeens veel trillingen en ziet een aantal zich wild bewegende figuren rondom hem heen. Hij voelt instinctief gevaar en probeert de dichtstbijzijnde bosjes te bereiken. Deze weg is echter afgesneden, hij rolt zich daarom op om zich klein te maken. Ineens ziet hij de figuren achteruit gaan, echter een grote figuur stelt zich voor hem op. Hij heeft iets langs in zijn hand..... Een flits en de slang voelt een felle pijn aan zijn kop. Nog een flits, hij ziet niets meer en nog een klap, hij is dood..... Een stoere man, vader van twee kinderen, krijgt een gejuich van de omstanders, voor zijn betoonde moed. Hij voelt zich een held, dit gevaarlijke, giftige reptiel, die het op zijn kinderen had voorzien, te hebben gedood.

Is dit verhaal iets uit een heldenroman of toch niet? Helaas is het nog maar al te vaak een reëel gebeuren. Zijn slangen nu echt zo gevaarlijk? Allereerst komen er in ons land maar drie slangen voor n.l.: Gladde Slang, Ringslang en de Adder. Er leeft nog een Reptiel in Nederland, dat voor veel mensen erg op een slang lijkt, de Hazelworm. Dit is echter een Hagedis, zonder poten!

* De Adder is de enige giftige slang. Hij leeft in heidegebieden, ook in veengebieden kunnen we hem vinden, langs bosranden en in hakhoutwallen.

* De Ringslang is meer aan een vochtige omgeving gebonden i.v.m. zijn voedsel, o.a. vissen en kikkers. Hij leeft in een grote verscheidenheid van biotopen: van bossen tot weilanden.

* De Gladde Slang komen zelden tegen, hij leeft ook in heidegebieden, taluds en in licht begroeide hellingen.

Alle Reptielen zijn beschermd door de Nederlandse wetgeving en mogen dus niet gevangen, beroerd of gedood worden!! Als een slang en een mens elkaar tegen komen zal de slang altijd proberen te vluchten. Een slang zal nooit zijn kracht meten met een mens, hij is daarvoor veel te zwak en te klein. Het verhaal dat een slang zich onder de mens begeeft om zich aan hem te vergrijpen is daarom volslagen uit de lucht gegrepen. Als een slang bijt, dan is hij in het nauw gedreven en is zijn vlucht-weg afgesneden.

* De Werkgroep Amfibiëen Stedendriehoek (W.A.S.) heeft zich het lot van deze boeiende en bedreigde diergroep aangetrokken. In het voorjaar zijn wij daarom een voorlichtingsactie begonnen. I.s.m. Gemeente Apeldoorn, V.V.V. en W.A.S. is een informatiefolder en poster uitgegeven. De folder besluit met het motto: "Laat onze slangen leven, U bent tenslotte gast in hun woongebied".

Belangstellenden die de folder/poster in hun bezit willen hebben kunnen contact opnemen met de W.A.S.: H. Voss, Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn, tel. 055 - 421362.

Namens de Werkgroep Amfibiëen Stedendriehoek: René Koller.

Zwanenwater beschermd vogelgebied en wetland.

Minister Braks heeft met ingang van 11 mei 1988 het Zwanenwater (Noord-Holland) aangewezen als beschermd vogelgebied. Het Zwanenwater is een ruim 600 hectare groot, vrijwel ongeschonden landschap van overwegend kalkarme duinen met vochtige en drassige valleien. Door de grote aantallen vogels die er regelmatig broeden, is dit gebied van groot belang. Er komt een zoetwaterflora en vegetatie voor, die in het overige gedeelte van Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal ontbreekt. Het gebied heeft een uitgebreide zoogdierenstand met onder meer Hermelijn, Wezel en Otter. Eveneens 11 mei 1988 is het Zwanenwater aangemeld als Wetland. Het Zwanenwater is eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, het Hoogheemraadschap Noord-Hollands Noorderkwartier en de Staat.

Uit: Feiten en actualiteiten, Ministerie van Landbouw en Visserij, juni 1988.

Bunzing.

In Noord-Nederland kent men, behalve het zoeken en rapen van kievitseieren, nog een andere traditie; het Bunzingjagen. Zonder geweer, maar met een speciaal opgeleide Bunzinghond trekt men er 's nachts op uit om een (of meer) Bunzings te verschalken. Er bestaat zelfs een vereniging van Bunzingjagers, die in Friesland wel "murdejagers" worden genoemd. Het 's nachts jagen op Bunzings is al lang verboden. Reden voor de Westerborkse Rijkspolitiemannen de Bunzingjagers de oorlog te verklaren. Midden januari (1988) maakten zij proces-verbaal op tegen drie van deze mannen. Daarbij werden drie honden in beslag genomen, dat laatste deed natuurlijk het meeste zeer. De Bunzingjagers staken hun verontwaardiging niet onder stoelen of banken en verklaarden door te zullen gaan met hun eeuwenoude traditie: het "voor de soort" jagen op wat zij "lustmoorde-naars" noemen.

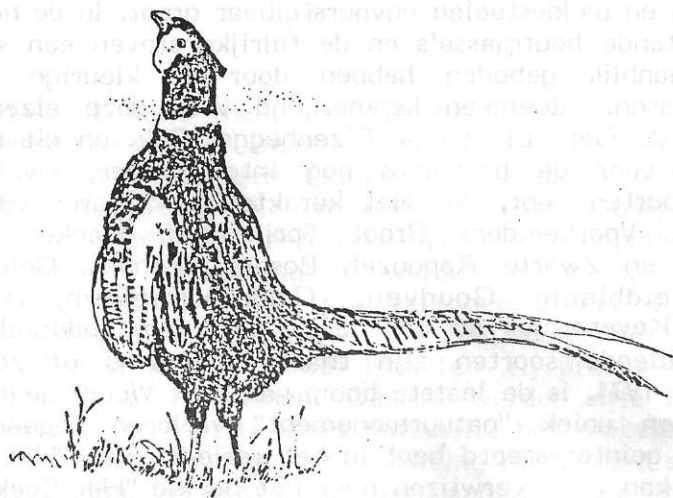
Uit: Politie Dier & Milieu, maart 1988.

WIST U:

Dat het laatste "oerbos" in Nederland gelegen was tussen de driehoek Apeldoorn-Klarenbeek-Beekbergen. Met "oerbos" bedoelen we bos dat door de natuur is ontstaan. Het hier bedoelde "oerbos" werd door de bevolking in deze omgeving "Het Woud" genoemd, terwijl de officiële benaming "Het Beekbergerwoud" was. Het was een moerasachtig gebied en de boomsoorten waren Berken, Wilgen en vooral Elzen. Daardoor ontstond een vrij ontoegankelijk gebied. Alleen 's winters bij voldoende vorst werd er hout gekapt. Omdat het een vrij ontoegankelijk gebied was ontstond daar in dat moerasbos een unieke flora. Het "hart" van "Het Woud" was een elsbos met hier en daar wat Essen. Op de horsten groeiden vooral Eiken. Rond dat "hart" lag een strook (eiken-?) hakhout. Tussen het hakhout groeiden tal van heesters: Gelderse Roos, Zwarte Bes, Rode Kornoelje, Wegedoorn, Kardinaalsmuts, Hazelaar en Vogelkers. Op de wat hoger gelegen gedeelten vond men o.a. de Jeneverbes, Hondсроos en Hulst. De Elzen wortelden in de soms wel twee meter dikke veenlaag. Naar de rand van "Het Woud" werden de veenlagen dunner, op de verschillende plaatsen kwam er zand en grind aan de oppervlakte. In het moerasbos was het aantal vocht en schaduwminnende mossen en paddestoelen onvoorstelbaar groot. In de herfst moeten de rottende houtmassa's en de talrijke stoven een sprookjesachtige aanblik geboden hebben door de kleurige paddestoelen en mossen. Algemeen kenmerkend voor deze elzenbroekbossen waren de Gele Lis en de Elzenhegge. Ook, en dit maakte "Het Woud" voor de botanicus nog interessanter, kwamen er vrij veel soorten voor, die niet karakteristiek waren voor dit soort bossen. Voorbeelden: Groot Springzaad, Slanke Sleutelbloem, Witte- en Zwarte Rapunzel, Bosbies, Eenbes, Gele Dovenetel, Verspreidbladig Goudveil, Guldenboterbloem, Varentjesmos, Grote Keverorchis en het nu zo zeldzaam knikkind Nagelkruid. Verschillende soorten zijn thans beschermd of zeldzaam. Op 10 juni 1971, is de laatste boom van "Het Woud" geveld. Daarmee was een uniek "natuurmonument" verloren gegaan. Indien U verder geïnteresseerd bent in het verleden van "Het Beekbergerwoud" kan ik U verwijzen naar het boekje "Het Beekbergerwoud" van H. van Lohuizen. Ook de roman "Het verloren Woud" van Hein Schimmel bevat veel authentieke informatie over dit "oerbos".

L. v.d. Meulen.

Op het moment, dat U dit leest bent U al donateur van onze Stichting en daar zijn wij zeer blij mee. Het feit, dat U donateur bent, betekent dat U de natuur een warm hart toedraagt. Maar om daadwerkelijk een bijdrage te leveren aan het welzijn van de fauna en flora op de "Veluwe" en nog meer aan voorlichting te kunnen doen, zoals het organiseren van natuurwandelingen en tentoonstellingen, hebben wij een sterke achterban nodig. Daarom doen wij een beroep op U, om in uw omgeving nieuwe donateurs te werven. Om dit te stimuleren, krijgt iedere donateur die gedurende het jaar 1989, vijf nieuwe donateurs maakt, het boek: "Zakgids voor vogels" van Hayman, ter waarde van f 19,90, gratis. Vermeldt U bij uw opgave van een nieuwe donateur dan wel even uw eigen naam en adres!

AANMELDINGSFORMULIER NIEUWE DONATEURS

Hierbij geef ik mij op als:

- Jeugd donateur (tot 16 jaar) fl. 7,50 per jaar
- Gewoon donateur (vanaf 16 jaar) fl. 10,00 per jaar
- Donateur voor het leven fl. 250,00

van de STICHTING BEHOUD DIERENWERELD VELUWE

NAAM : _____

ADRES : _____

PSTC/PLAATS : _____

GEB. DATUM : _____

TELEFOON : _____

GIRONUMMER : _____

BANKNUMMER : _____

DEZE DONATEUR WERD OPgegeven DOOR :

NAAM : _____

ADRES : _____

PLAATS : _____

S.V.P. afknippen langs de lijn en in een voldoende gefrankeerde enveloppe zenden aan:

STICHTING BEHOUD DIERENWERELD VELUWE
Postbus 103, 7300 AC APELDOORN

Na ontvangst van uw aanmelding zal u een acceptgiro worden toegezonden.

AANMELDINGSFORMULIER NIEUWE DONATEURS

Donator voor het leven
 Leden donator (vanaf 16 jaar)
 Jeugdleden (tot 16 jaar)
 Niet-geleden (tot 16 jaar)

Hierin geeft u ook op:
 - hoe vaak u wilt betalen (jaar of halfjaar)
 - de bedragen die u wilt betalen (per jaar of halfjaar)

De Stichting behoudt het recht om de gegevens te verspreiden voor het behoud van de natuur en het milieu.

NAAM _____
 ADRES _____
 PLACHTAAT _____
 GEB. DATUM _____
 TELEFOON _____
 CIRCONUMMER _____
 BANKNUMMER _____

BEST DONATEUR WERD OEGEVEN BIJ:

NAAM _____
 ADRES _____
 PLACHTAAT _____

Stichting Behoud Dierenwereld Veluwe
 Postbus 103, 7300 AC APELDOORN

Het ontvangst van uw aanmelding zal u een accijns worden toegezonden

STICHTING BEHOUD DIERENWERELD VELUWE

Doel: Bescherming en behoud van alle op de Veluwe voorkomende diersoorten in hun natuurlijke omgeving, met inachtneming van de druk die een biotoop kan verdragen.

BESTUUR:

Voorzitter	: L. van der Meulen	tel. 055-415000
Secretaris	: H. Kats	tel. 055-556868
Penningmeester	: H. Kerksen	tel. 055-335993
Lid	: W. Fiets	tel. 055-217509
Lid	: J.A. Kuiper	tel. 055-415302

Nieuwe donateurs aanmelden bij:

Het secretariaat : Postbus 103
 7300 AC APELDOORN

Donaties	: onder 16 jaar	f 7,50
	: 16 jaar en ouder	f 10,00
	: voor het leven	f 250,00

